

อุปสัคอยู่หน้า แปลง ตูนาทึ เป็น ย และแปลง ย กับที่สุดธาตุเป็นอย่างอื่น

อุปสัคอยู่หน้า แปลงปัจจัยทั้ง ๓ เป็น ย.

อาทาย ถือเอาแล้ว. อา+ทา ธาตุ ในความถือเอา.

ปหาย ละแล้ว. ป+หา ธาตุ ในความละ.

นิสฺสาย อาศัยแล้ว. นิ+สี ธาตุ ในความอาศัย.

อุปสัคอยู่หน้า แปลงปัจจัยทั้ง ๓ เป็น ย. แล้วแปลง ย กับที่สุดธาตุ เป็นอย่างอื่น

ธาตุมี ม เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุ เป็น มม.

อาคम्म มาแล้ว. อา+คมฺ ธาตุ ในความไป.

นิกฺขम्म ออกแล้ว. นิ+ขมฺ ธาตุ ในความออก.

อภิรम्म ยินดียิ่งแล้ว. อภิรम्म ธาตุ ในความยินดี.

ธาตุมี ฑ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น ชฺช.

อุปฺปชฺช เกิดขึ้นแล้ว. อุปฺปชฺช ธาตุ ในความเกิด.

ปมชฺช ประมาทแล้ว. ปมชฺช ธาตุ ในความประมาท.

อจฺฉชฺช ชิงเอาแล้ว. อจฺฉชฺช ธาตุ ในความชิงเอา.

ธาตุมี ฐ และ ฏ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น ฑฺธา, พฺภ.

วิทฺธา แทงแล้ว. วิทฺธา ธาตุ ในความแทง.

ลฑฺธา ได้แล้ว. ลฑฺธา ธาตุ ในความได้.

อารพฺภ ปรารภแล้ว. อารพฺภ ธาตุ ในความเริ่ม.

ธาตุมี ห เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น ยฺห.

ปคฺคยฺห ประคองแล้ว. ปคฺคยฺห ธาตุ ในความประคอง.

สนฺนยฺห ผูกแล้ว. สนฺนยฺห ธาตุ ในความผูก.

อารฺยฺห ขึ้นแล้ว. อารฺยฺห ธาตุ ในความขึ้น.

แปลง ตฺวา เป็น สฺวา, ตฺวาน เป็น สฺวาน จำเพาะแต่

ทิสฺ ธาตุ อย่างเดียว. ทิสฺวา, ทิสฺวาน

ตุนาภิ ปัจจัย เป็นเหตุกัตตฺวาจาก

เหตุกัตตฺวาจาก ลงเหตุปัจจัยก่อน คือ เณ, ฌย, ฌาเป, ฌาปย เฉพาะ ฌย ฌาปย ลง อิ อาคม ด้วย แล้วจึงลง ตฺวา ปัจจัย เช่น

- ภาเวตฺวา (ภาเวตฺวา) ให้เจริญแล้ว.
- ภาวยิตฺวา (ภฺ+ฌย+อิ+ตฺวา) ให้เจริญแล้ว.
- ภาวาเปตฺวา (ภฺ+ฌาเป+ตฺวา) ให้เจริญแล้ว.
- ภาวาปยิตฺวา (ภฺ+ฌาปย+อิ+ตฺวา) ให้มีแล้ว
- โรเชตฺวา (รฺ+เณ+ตฺวา) ให้กินแล้ว
- โรชยิตฺวา (รฺ+ฌย+อิ+ตฺวา) ให้กินแล้ว
- โรชาเปตฺวา (โรชาเปตฺวา) ให้กินแล้ว
- โรชาปยิตฺวา (รฺ+ฌาปย+อิ+ตฺวา) ให้กินแล้ว

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงแปลเป็นภาษามคธ

๑. อ.อุบาสก ยังบุคคล ให้นำมาแล้ว ซึ่งข้าวสาร ยังบุคคล ให้หุงแล้ว ซึ่งข้าวสุก ยังบุคคล ให้ถวายแล้ว แก่สามเณร ยังบุคคล ให้ประกาศแล้ว ซึ่งการฟังซึ่งธรรม ย่อมฟัง ซึ่งธรรม ฯ

จงแปลเป็นภาษาไทย

๑. เสฏฺฐิ อนฺตรามคฺเค สมฺปนฺนสาขํ วนฺปฺตี ทิสฺวา อํยํ มฺหเสทฺทฺขาย เทวตฺาย ปฺริคฺคฺหิตฺไ ภาวิสฺสตีติ ตสฺส เภฏฺฐาภาคํ โสธาเปตฺวา ปาการปฺริกฺเขปํ การฺาเปตฺวา วาลุกํ โอกิราเปตฺวา ฐชปฺตํ อุสฺสาเปตฺวา วนฺปฺตี อลงฺกริตฺวา ปตฺถนํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ